

Nr 453

Av herr Wennerfors, om inrättande av ett »kulturhistoriskt servitut».

Enligt gällande byggnadsminneslag av den 9 december 1960 — som dock ej avser kronans eller kyrkliga byggnader — kan skyddsföreskrifter endast utfärdas för byggnad som »bevarar egenarten hos en gången tids byggnadskick eller minnet av en historiskt betydelsefull händelse och som med hänsyn därtill är att anse som synnerligen märklig». Då ägaren av sådan byggnad enligt 5 § BML i sådant fall kan framställa ersättningsanspråk mot kronan, och allmänna medel för dessa ändamål är synnerligen begränsade, följer härav att lagen måst tillämpas med största försiktighet.

Även om allmänna medel i större omfattning än vad nu är fallet skulle ställas till förfogande kommer dock, med BML:s målsättning, huvudparten av de kulturhistoriskt värdefulla byggnaderna och byggnadsmiljöerna att sakna lagligt skydd. Stora Frösunda eller Huvudsta i Solna kan tagas som exempel på traditionsrika herresäten som, trots stor kulturhistorisk betydelse, knappast torde kunna sägas fylla fordringarna för byggnadsminnen och därmed i princip kunde undanröjas utan laglig påföljd.

En översyn av BML antyds härigenom som önskvärd. I avvaktan på eventuell sådan utredning synes åtminstone vissa skyddsvärda objekt kunna räddas genom ett »kulturhistoriskt servitut». I princip skulle innebörden härav, att endast företa sådan åtgärd med byggnaden som kan godkännas av antikvarisk myndighet, svara mot BML:s föreskrifter, dock med den väsentliga skillnaden att fastighetsägaren icke kan framställa ersättningsanspråk gentemot det allmänna. Med hjälp av ett dylikt instrument, som skulle fästas vid fastigheten och icke vid den aktuella ägaren, torde man, exempelvis vid sådana byggnader i kommunal ägo som gärna såges bibehållna men samtidigt anses för kostnadskrävande att sätta i stånd, kunna erhålla betryggande garantier för att nå samma mål om fastigheten överlättes till enskild person, som då också åtog sig restaureringskostnader och framtida underhåll. Detta »kulturhistoriska servitut», och byggnadernas i regel kapitalkrävande upprustning, kan då också sägas motivera att fastighetens försäljningspris sättes till en mer eller mindre symbolisk summa.

Erfarenheten har visat att dessa äldre boendemiljöer är mycket eftertraktade, och detta icke enbart som en följd av nuvarande läge på bostadsmarknaden. Att på detta sätt kunna underlätta möjligheterna att skapa nya

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 4 saml. Nr 453—461

bostäder i gamla hus samtidigt som kulturhistoriskt värdefulla byggnader rustas upp och tillförsäkras vidare bestånd måste ur många synpunkter hälsas med tillfredsställelse.

Tanken att på detta sätt lösa denna fråga framstår som en möjlighet. Jag saknar emellertid underlag för hur utformningen skulle te sig i konkreta förslag och åtgärder. Således finner jag skäl tala för att förslaget blir föremål för utredning.

Med hänvisning till vad här anförts hemställes,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning angående inrättandet av ett »kulturhistoriskt servitut».

Stockholm den 25 januari 1967

Alf Wennerfors(h)
